

Chứng Nhân Giê-hô-va (Die Zeugen Jehovas)

Chứng Nhân Giê-hô-va (CNG) là một cộng đoàn tôn giáo cá biệt được nhiều người biết nhất ở Đức. Nó được xem là một „giáo phái“ thuần túy. Năm 2002 có khoảng 6 triệu „Người rao giảng“ trên khắp thế giới. Phái này phát triển tương đối khá ở Đông Âu và châu Mỹ la-tinh.

Cũng đồng tình trạng như nơi các tổ chức chính trị và tôn giáo khác, người ta phải phân biệt giữa tầng lớp lãnh đạo CNG mang đầu óc í hệ và những tín đồ „thường“. Đứng đầu tổ chức là „Hội Tháp Canh“ (HTC), kể từ năm 1971 cũng được gọi là „Lãnh Đạo Đoàn“. Hội hay Đoàn này đáng phải bị chỉ trích. Còn hội viên và các thân hữu tự gọi họ là „Chứng nhân Giê-hô-va“ (xem Jes 43,10) và họ thường là những con người đáng tin và dấn thân. Nhưng họ bị HTC huấn luyện một chiều, chữ „huấn luyện“ ở đây cũng có thể hiểu là lạm dụng.

Lịch sử

Charles Taze Russell (1852-1916) là người đầu tiên đẩy lên phong trào này. Lúc còn trẻ, Russell quen biết nhiều giáo hội và thu thập được nhiều giáo lí khác nhau, kể cả học được cách tính ngày tận thế, điểm này vốn là yếu tố niềm tin quan trọng cho các CNG về sau này. Thoạt tiên Russell và nhóm bạn ông tin tận thế sẽ tới vào năm 1872/73 và năm đó sẽ có điềm báo cụ thể về việc tái lâm của đức Kitô. Nhưng khi năm đó qua đi, thì họ lại đặt niềm tin vào năm 1874. Và khi Chúa Kitô cũng không xuất hiện vào năm 1874, Russell liền lập ra một „Nhóm Nghiên Cứu Kinh Thánh“ riêng. Từ năm 1879, ông cho xuất bản tạp chí Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presence, về sau trở thành tờ “Tháp Canh”. Nhiều nhóm độc giả hình thành, và những nhóm này được gán cho tên “Những nhà quan tâm nghiên cứu Kinh Thánh”. Russell muốn công trình của mình ảnh hưởng lên mọi tôn giáo, ông không có í lập một mẫu số mới, nhất là không muốn lập nên một “giáo phái” mới. Ông đổ cả gia tài không nhỏ của mình vào cơ quan xuất bản và truyền giáo do ông lập “Zion's Watch Tower Tract Society” (ngày nay gọi là “Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania”). Một thông điệp quan trọng của phong trào mới này là lời tiên tri: Nước Thiên Chúa sẽ hình thành vào năm 1914 và nước đó sẽ bắt đầu dưới dạng một Vương Quốc Hoà Bình. Chuyện này rốt cuộc cũng không xảy ra, nên hàng ngàn người đã quay lưng lại với Russell. Ông mất năm 1916.

Năm 1917 Joseph Franklin Rutherford (1869-1942) trở thành người kế vị Russell. Ông này đã tạo cho phong trào trở thành tổ chức CHG như ta thấy hiện nay: Từ những nhóm hội lỏng lẻo, ông biến họ thành một tổ chức chặt chẽ, thành „Tổ Chức Thần Quyền“ của những „Chứng Nhân Giê-hô-va“. Rutherford xoá bỏ cơ cấu dân chủ: Ông thay thế các Hội đồng niên trưởng được bầu lên một cách dân chủ bằng những vị lãnh đạo gọi là các „Ủy ban phục vụ“ do ông chỉ định. Một mạng lưới kiểm soát lẫn nhau ra đời. Các giáo dân nhiệt thành và những người thích thú đọc Kinh Thánh („Các nhà nghiên cứu Kinh Thánh“) được huấn luyện thành những người đi chào bán tạp chí „Tháp Canh“. Rutherford kiện toàn phương pháp đi thăm từng gia đình, mà ta thấy hiện nay CNG rất sành thạo. Ông đặt ra việc báo cáo giảng huấn hàng tháng, đại hội hàng năm và lập ra hệ thống các „Phòng vương quốc“ (phòng họp của CNG).

„Lãnh Đạo Đoàn“ ở Brooklyn nghiêm nhiên trở thành „Kênh mạt khai và liên lạc của Giê-hô-va“. Mọi mệnh lệnh cũng như diễn giải kinh thánh xuất phát từ cơ quan này phải được tất cả tuân hành triệt để. Cơ quan này đã biến tổ chức của những CNG thành ra một „bộ máy tuyên truyền“.

Sau khi Rutherford mất năm 1942, Nathan Homer Knorr (1905-1977) trở thành Chủ tịch của “Hội Tháp Canh”. Ông này là một nhà tổ chức có tài. Ông đã làm cho HTC phát triển lớn mạnh. Chỉ trong khoảng 1939-1948 con số những „nhà truyền giáo“ (những chứng nhân tích cực hoạt động) đã tăng lên gấp năm với tổng số 230.532 người, hoạt động trên gần 100 quốc gia.

Năm 1971/72 Knorr lập ra cái gọi là chức „Trưởng Lão“. Trưởng lão là những nhân viên có quá trình dấn thân đặc biệt cho tổ chức CNG. Knorr muốn tổ chức phải có kỉ luật chặt chẽ. Năm

1977 Federic William Franz (1893-1992) lên kế vị Knorr lúc 84 tuổi. Từ 1992-2003 Milton G. Henschel làm chủ tịch. Sau đó cho đến nay, không rõ ai là người kế vị.

Về giáo huấn

Nền tảng giáo huấn là Kinh Thánh được diễn giải theo HTC. Kinh Thánh được họ đọc và hiểu cách linh ứng theo mặt chữ. Mỗi câu trong Kinh Thánh đều có giá trị ngang nhau. Các chứng nhân Giê-hô-va hay trung Kinh Thánh để lí luận, nhưng lí luận của họ thường chẳng ăn nhập gì với ngữ cảnh của nội dung kinh thánh. Chiều hướng này càng thêm gia trọng vì họ có riêng một bản dịch Kinh Thánh, gọi là „Bản Dịch Thế Giới Mới“, trong đó chứa đựng nhiều từ ngữ và khái niệm của CNG vẫn hay dùng. Một trong những xuyên tạc nặng nề trong bản dịch đó là họ đã thêm vào Tân Ước 237 chữ „Giê-hô-va“ mà trong nguyên bản không có.

CNG cho rằng, Thiên Chúa đã viết ra trong Kinh Thánh thời điểm cứu rỗi của Người rỗi, nhưng viết một cách ẩn kín. Vì thế, theo họ, cần phải làm sao diễn giải „cho đúng“ Kinh Thánh và các con số trong đó.

Hội Tháp Canh hay các chứng nhân Giê-hô-va không biết tới đại kết, nghĩa là họ coi chỉ mình họ mới là kitô hữu đích thật. Họ chối bỏ các giáo hội hay tôn giáo thế giới khác, vì coi những tổ chức này là „tà đạo“. Đối với các chứng nhân Giê-hô-va, Tin trước hết có nghĩa là thu nạp vào mình và loan truyền đi tiếp „cái nhận thức không ngừng gia tăng“, nghĩa là làm sao biết cho được nhiều nội dung kinh thánh để sử dụng lúc cần.

Những vấn nạn đặc biệt

Họ không chấp nhận việc tiếp máu cho bệnh nhân, ngay cả khi cấp thiết về mặt y khoa hay trong trường hợp cấp cứu. Họ dựa vào đoạn Tông Đồ Công Vụ 15,29 và một vài chỗ trong Cựu Ước để chối từ chuyện này. Họ bảo rằng, những đoạn kinh sách đó cấm việc tiếp máu. Và câu của Mát-thêu 12,7: „Ta muốn lòng nhân, chứ đâu cần lễ tế“ cũng được họ diễn giải theo lối đó.

Cuộc sống hàng ngày

Cuộc sống của một chứng nhân Giê-hô-va được quy định chặt chẽ bởi HTC. Nhiều điều cấm đoán của tổ chức chẳng được viết ra trong tài liệu nào cả, nhưng các tín hữu nắm rất rõ những gì được phép làm và những gì Giê-hô-va (cũng như HTC) không muốn. Theo đó, chứng nhân Giê-hô-va tránh tiếp xúc với người ngoài tổ chức. Các tài liệu phê phán đạo hay đặc biệt các sách được viết ra bởi những ai bỏ đạo đều bị coi là đồi trụy và phải tránh đọc. Một thời gian dài, họ cười nhạo những ai tham gia trong các hội thể thao.

CNG coi các lễ hội như giáng sinh, sinh nhật, lễ hội hoá trang v.v. đều là của dân „ngoại đạo“ đáng bị cấm chỉ. Họ nhìn các chính đảng, công đoàn v.v. với con mắt nghi kỵ. Cho tới gần đây, họ không những chống việc đi quân dịch, mà từ chối luôn cả chuyện dân dịch. Trước đây, họ chống cả việc tham gia bầu và ứng cử. Nhiều chục năm dài CNG không tham gia bầu cử. Thời gian gần đây, bên ngoài họ tỏ ra thoả hiệp hơn về chuyện này, nhưng trong nội bộ vẫn giữ thái độ nghi kỵ đối với quốc gia.

Hình thái tổ chức

CNG rất hăng say trong việc truyền đạo. Họ sẵn sàng xuất hiện bất cứ ở nơi đâu trên nước Đức. Họ tổ chức những „chiến dịch truyền giáo đặc biệt“ vào những dịp quan trọng. Ở Đức hiện có vào khoảng 160.000 chứng nhân tích cực. Một đảng CNG luôn làm phép rửa nhận thêm người mới, nhưng con số tín hữu của họ trong mấy năm gần đây có hơi giảm. Điều này cho phép suy đoán là hàng năm có nhiều người rời khỏi tổ chức.

Ở Đức, CNG đặt trụ sở chính ở Selters/Taunus. Trụ sở này mỗi năm tung ra hơn 12 triệu cuốn sách và hơn 100 triệu ấn bản tạp chí. Phần lớn sách báo này được chuyển ra ngoại quốc.

Hai tạp chí của CNG có khối lượng ấn bản lớn kinh khủng, đó là tờ „Tháp Canh“ với 28 triệu và tờ „Hãy Thức Tỉnh“ với 34 triệu ấn bản, in dưới nhiều ngôn ngữ khác nhau. Thời gian gần đây, hai tờ báo này được in với nội dung „tân tiến“ và dễ đọc hơn.

Nhận định

CNG tạo ấn tượng nơi ta về lòng nhiệt thành truyền đạo không ngưng nghỉ của họ và thường tỏ ra khá tin khi xuất hiện. Nhưng đó chỉ là một mặt. Đằng sau bộ mặt đó, ta có thể nhận ra khá nhanh CNG là một tổ chức gò bó, nó đòi hỏi các thành viên phải nhắm mắt vâng lời và không cho phép ai phản đối, phê bình hay nghi ngờ tổ chức mình. HTC tạo ra một hệ thống í hệ khép kín, trong đó người nào người nấy đều có chỗ đứng riêng. Hơn nữa, chỉ những hội viên nào hăng hái và liên li tham gia công tác quảng cáo thì mới được cứu rỗi. Như thế có nghĩa là CNG đã phán xét trước thay Chúa, đây là điểm đáng bị phê phán cách đặc biệt. Nhưng đó cũng là điểm mê hoặc của CNG đối với những ai khát mong đi tìm cho mình một định hướng, sự an tâm và che chở.

Lời khuyên

Các kitô hữu thường không biết phải phản ứng như thế nào khi thấy chứng nhân Giê-hô-va đứng trước cửa nhà mình. Một vài dẫn sau đây có thể bổ ích:

- Trao đổi với CNG là điều không mấy ích lợi. Đa số giáo dân không thể nói lại được với những „nhà truyền giáo Giê-hô-va“ đã được huấn luyện kỹ càng.
- Hãy nói thẳng với họ là mình không muốn họ tới thăm nữa, bởi vì các nhà truyền giáo đó luôn tìm cách để trở lại thăm tiếp.
- Hãy nói cho họ biết là mình đã có một giáo xứ rồi (mong thay!) và không cần gia nhập một cộng đoàn nào nữa.
- Nếu có những câu hỏi hay vấn đề nào khác liên quan, hãy liên lạc với linh mục quản xứ của mình.

Tiến sĩ Andreas Fincke/Tiến sĩ Michael Utsch, tháng tư 2009
Bản dịch: Phạm Hồng-Lam